

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1899.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXVIII. évfolyam. 211. szám.

Hirdetési árak:

Egész évre	-----	12 Ft.
Félévre	-----	6 "
Negyedévre	-----	3 "
Egy óra	-----	1 "
— Egyes szám ára 4 kr. —		

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetések
irodáiban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap esti 6 óráig.

Péntek, szeptember 15

Politikai szemle.

Nagybecskerek, szeptember 15.

(P. C.) A rennesi bírósági tárgyalás pilátusi színjátékának vége, az „affaire” egyelőre be van fejezve, de a felizgatott keblek rég óhajtott megnyugvása még mindig hiányzik. A katonai törvényszék ítélete az elkeseredett pártok közt uralkodó ellentéteket akarta kiegyenlíteni s ezzel a kompromisszummal még inkább kompromittálta a francia hadsereget. A per undorító részleteitől eltekintve, melyek a hadsereg vezetésében uralkodó züllött állapotokat urbi et orbi leleplezték, Európa közvéleménye az immár hirhéd törvényszék elé ezt a kegyetlen dilemmát állítja: a bebonyított vétkesség esetén határtalanul gyáva volt, az ártatlanság esetén pedig tudatosan követte el az ismételt felháborító bírói gyilkosságot. A visszahatás csakhamar éreztetni fogja magát ebben az ügyben; Németország pontosan fel fogja jegyezni halálos ellensége rovására hivatalos kijelentésének nyílt megvetését, Oroszország valószínűleg le fogja vonni szövetségeseinek chaotikus megbízhatóságából a következményeket és — last, nos least — jelek teszik magukat észrevehetőkké, hogy Nagy-Britannia és az Egyesült Államok világiparosai elégtételt akarnak szerezni megsértett igazságérzetüknek és a kiállítás általános bojkottálása mellett ágítálnak. Ha ez igaznak bizonyulna, a legjobb válasz lenne a francia Eszterházy-huszárok panamista kapzsiságára és telhetetlen gloire-jára.

Angliának kevés szerencséje van békeszerző Chamberlain-jével; a kis délafrikai boér köztársaságot a diplomácia barátságos jegyzékei lassan, de biztosan fegyveres önvédelemre kényszerítik. Ennek a kis gyarmati háborúnak aligha lennének különösebb bonyodalmak a következményei, kivéve, hogy az aranyipar világpiacának a fokföldi bányák teljes hevertetését kellene elszenvednie.

Németországban nem mulik el nap a geniális császár külön nyilatkozata nélkül; legutóbb Karlsruheban az istenfélelmet és a fejedelmek szövetségét proklamálta a birodalom szilárd alapjainak. Különben a csatorna-javaslat bukása még mindig fáj, a konzervatívok, de főleg a mezőgazdák szövetsége van átok alá vetve és új fekete rendszabályok teszik borussá a császári hatalomkör horizontját.

Ausztriában csend uralkodik, Chlumecy autorizált kísérlete majd nyomtalanul folyt szét a homokban, új emberek, Kathrein dr., a katolikus néppárt vezére és Fuchs, a képviselőház elnöke, keresik most a megegyezés ösvényét csehek és nemetek közt. Kérdés, vajjon képesek lesznek e ezek a békegalambok is a delegáció választás megváltó olajágát meg hozni az osztrák bárkának Nagyon gazdaszálónak semmiképp sem mondható, hogy az irredenta ismét mozog; Trieszt a minap délies temperamentummal viharos ovációt rendezett a nagy apa kis fiának, Garibaldi Menottinak.

Nálunk Magyarországon esemény-számba megy Horánszky Nándor beszámolója, melyet szépséi választói előtt tartott az illusztris képviselő, de amely országszerte élénk visszhangot fog kelteni; mert, ha a személytől eltekintünk is, már maga a beszéd oly gazdag tartalom, hogy méltó az egész ország figyelmére s így még lesz alkalmunk nekünk is behatóbban méltatni azt. Említsük meg ehelyütt — opposita juxta se posita — a függetlenségi párt elnökének újabb pronuncia-mentóját, melynél fogva a Hentzi-ügyben megbotránkozó meetingek tartására szóló felhívása egy szelid korrektúrával gyön-gittetik.

A belgrádi összeesküvők perének tárgyalása jelentékeny lépéssel közeledett Knezovic beismerése által az ügy tisztába hozásához; be van bizonyítva, hogy nem a radikálisok elleni boszúról, hanem

valóságos merényletről van szó; az igazságszolgáltatás politikai tekintetektől menten, pártatlan és igazságos folyást vesz. Reméljük, a tárgyalás fel fogja deríteni az ügybe belekevert celszövk rágalmait és Szerbiának visszaadja a kívánt békét.

Kereskedők vasárnapi munkaszünete.

Nagybecskerek, szeptember 15.

A pozsonyi „Kereskedelmi alkalmazottak Egyesülete” elnöksége a m. kir. miniszterelnökséghez, a m. kir. kereskedelemügyi- és belügyminiszteriumokhoz kérvényt adott be a vasárnapi munkaszünet kibővítése és a hétköznapi záróra szabályozása tárgyában.

E szélesebb köröket is érdeklő kérvény a következőket tartalmazza:

Kereskedőink a mai rendezetlen állapotok miatt reggel 5 és 7 óra között kezdik meg napi munkájukat, a mely, a sebtében való megébedelés idejét leszámítván, szakadatlanul tart esti 9—10 óra utánig. Hat napi erőltetett és értelmileg is végzett munka után jön a vasárnap, amikor ismét csak déli 12 órakor szünek a terhes munka. A kereskedőknek és a kereskedelmi alkalmazottaknak tehát egyéb szabad idejük nincsen, mint a vasárnap délután, amely sem testi pihenésre, sem lelki üdülésre, sem erkölcsi épülésre nem elégséges, nem alkalmas. Amennyiben pedig a kereskedelmi alkalmazottak csak néhány osztály elvégzése után lépnek a kereskedői pályára, hűzagos képzettségüknek pótlására a vasárnap délután keretén belül nem is gondolhatnak. Mindezen bajok gyökeres orvoslása egyedül és kizárólag a teljes vasárnapi munkaszünet kötelezővé tétele által lehetséges ugyan, de a kereskedők kérése ennél kevesebbre szorítkozik. A kereskedők óhajta ugyanis az, hogy az üzletek hétköznapiokon esti 8 órakor, vasárnapokon és Szt. István napján pedig déli 12 óra helyett d. e. 10 órakor záródjanak.

Felmerül azonban az a kérdés, vajjon nem szenved-e a kereskedelem és a közönség a vasárnapi munkaszünet kibővítése és a hétköznapi záróra szabályozása által? A kereskedők nyugod-

A „TORONTÁL” tárcája.

Bűnös szerelem.

Irtta: Junius.

Nem Shakespeare Romeo és Juliában és nem a nagy poéták ragyogó költeményei dokumentálják azt a legvilágosabb, hogy a szerelem mindenható, hogy ez az érzés még a mi vén és szürke világunkban is primordialis; hogy rajta változtatott az ösztönök közül a legkevesebbet a mindent egyenlítő törvény; hogy rajta fogott ki legkevésbé a konvenció. Egy nyugalmazott detektívönök emlékiratai csodaszámba menő dolgokat mondanának el a szerelemről, ha mindaz, amit elmondanak, nem volna olyan egyszerű és világos. A könyv címe: A bűnös szerelem; a könyv írója: Goron, a ki a harmadik köztársaság Párisában rendőrkedött, a mikor a világ metropolisa semmivel sem volt jobb és erősebb, mind a második császárság híres érája alatt. Könyvének van két ritka jó tulajdonsága: egyszerű és őszinte. Nem akar csodás dolgok föltakarásával lelni meg, amikor ugys olyan csodás az a világ, amelybe elvezet. Mert a bűnös szerelem bár mindenütt, mindenik társadalmi osztályban, bármí műveltség mellett is, otthon van; mégis az ő igazi világa az az osztály, a melyről nem beszélünk; a kitagadottak és a kitaszítottak osztálya. Erről a világról, amely kivált a nagy városokban szinte félelmetesen nagyszámú, a békés polgár, a szobatudós épp oly keveset tud, mint a természet társadalmának

alsó osztályairól, teszem: az izeltlábuakról, vagy a penészgombákról. Az újságok törvényszéki rovatában találkozok vele csak egy egy eklatáns esetben. Itt még két némi érdeklődést, leginkább kellemetlen háborzongás kíséretében: de az életben a bűn és a nyomor mellett rendszerint közönbösen haladunk el. Az irodalomban róla a legtöbb megbízható adatot Zola szedte össze a Rougeon-Macquart című óriási regényciklusban. Pedig ez is hozzátartozik a mi korunk, a mi civilizációnk történetéhez, de nagyon. A természet csupán egészséges ösztönöket oltott az emberbe; ami elfajulás, az mind emberi munka, az mind a civilizáció s a civilizáció által megváltoztatott életmód folyománya.

Hát tagadhatatlan, hogy az a világ, amelybe Goron elvezet, hogy néhány rendőrelmény keretében fölmutassa a bűnös szerelem típusait, nem éppen distingvál, s amit ott látunk és hallunk, nem épen épületes. Az ember a súlyedés alsó fokán mindig baromibb a baromnál. A középkorban sűrű nagy éhségekben nem volt ritkaság, hogy a szülők megették gyermekeiket és viszont a felnőtt gyermekek elaggult szülőiket, akárcsak a déli szigetek kannibáljai. Valami az éhséghez hasonló szükség az egyetlen törvény, amelynek engedelmeskedik a nagy városnak az a társadalmi, amely a föld színén lakik ugyan, de mégsem látható, amely az éjszaka beálltával lát kenyérkeresethez, amely a rajta kívül eső világban csak zsákmányt és rendőrt lát. Hát van-e ebben a világban szerelem, törődik ez a világ a szerelem édes semmiségeivel, ahol a szükös az elengedhetetlen kenyérrel tilos uton, ezernyi ezer veszedelem között kell keresni? A jó Go-

ron, a mi kalauzunk, erre a naiv kérdésre ironikus félmosolylyal azt feleli, hogy szerelme válogatja: hogy nincs az a naiv, virágillatu, merőben idillt lehelő érzés, amely boldog kiváltsága a tizenhatasendős kornak; hogy nincs meg az a becsületes önzés sem, amely velünk nyárpolgárokkal, családöt alapítat. Az a bűnben és nyomorban fogant, abban született, abban iskolázott társadalom nem ismeri a tizenhat év bübajos illuzióit, a melyben minden csupa poézis, nem ismeri a szív tiszta, szinte tárgyaltalan és céltalan sóvárgását, az érzelkek szüziességét. Abban a társadalomban mindenki úgy nő föl, nem mint a lilium a mezőn, a Gondviselés mindeneket eltakaró szárnya alatt, de mint a burján az utak szélén és a szemétdombokon. Ott nincs család, nem ismerik a szerető anyát, nem a kenyérkereső apát. Az asszony talán nem minden esetben dobja el a porontyot, amely csak nyugózi kenyérkeresetében és gyönyöreiben, mert fél a büntetőtörvényről; fél, hogy megfosztják nyomoru szabadságától. Az apák azonban egyáltalán nem törődnek a gyermekkel, akinek életet adtak; abban a társadalomban nincs olyan apa, akiről a római család jog azt mondhatná, hogy pater est, quem nuptiae demonstrant. Házasság a szó konvencionális értelmében nincs. A szövetségeket a véletlen, a vér ingere, az alkoholmámor, az együttlakás, a foglalkozások hasonszerősége kötik ideig-óráig, de nem ritkán huzamos időre, sőt olykor az egész életre is. A kötés azonban egyik felet sem gátolja szokott foglalkozása gyakorlatában, nem jár semmi változással sem az életmódban, sem az erkölcsökben. Az asszony tovább is árulja magát s a

A hivatalos melléklet 189. számával.

tan felelik, — hogy nem, mert hiszen minden iölelkü és nemesebben gondolkodó háziasszony és egyéb vevő a szükséges háztartási és egyéb cikkek beszerzéséről figyelmesebb körültekintéssel, a jelzett üzleti órák keretén belül könnyen gondoskodhatik.

Nem tagadható azonban, hogy a fogyasztó közönségnek van egy számottevő része, amely fáradságos heti munkája után való keresményét csak szombaton este, avagy éppen vasárnap délig kapja meg, és jobb alkalom hiányában a jelen körülmények között kényszerítve van szombat este késő óráiban szükségleteit a legközelebb eső külvárosi kis üzletekből felemelt áron, más élelmiszereket meg a vasárnapi, általánosan drágának ismert piacon beszerezni. E nyomasztó helyzetből azonban könnyű a kibontakozás, amelyre nézve külön is beadott kérelmem röviden azt óhajtja, hogy az állami és magán vállalatoknál az eddig szokásban levő szombati bér, illetve napszám kifizetéseket magas miniszteri rendelet, illetve országgyűlési határozat útján beszüntetni, és azokat a szegény nép jól felfogott érdekében a hét derekára, illetve csütörtökre (szóval hetivásár előtti napra) áttenni kegyeskedjék.

Ezenkívül az ügy teljes rendezésére még az is kívánatos lenne, hogy a munkaadók mintegy önként, a most szombat estén szokásban levő korábban való munka beszüntetése helyett, inkább a hetivásárok délelőttjén 1—2 órával később kezdessék meg a munkát, aminek kieszközlésére szintén Nagyméltóságod nagybecsű támogatását kérem.

Amennyiben pedig a kincstár jó példával előljárni hivatott, kegyeskedjék odahatni, hogy a dohányelárusítással mellékesen foglalkozó üzletek is köteleztessenek a jelzett záróórák betartására, mert hiszen azon üzletekben a dohányelárusítás ugyanis csak mellékes cikk; s a dohányelárusítási engedély is csak kivételesen adatott.

Tény az, hogy kereskedőinknek nagy többsége, az izraeliták tetemes részével, jelenleg is minden kényszer nélkül szívesen eltérne a most uralkodó rossz szokásoktól, de az elfajult versenytől való féltében, károsodástól tartva, nem teheti; elkerülhetlenül szükséges tehát az egyöntetű eljárás elérhetésére, hogy az intézkedés felsőbb helyről származzék.

Az iparosok megnyerték a hétköznapi munka korlátozását és a vasárnapi egész szünetet. Ha az ő helyzetük helyesen és indokoltan a minisztérium közreműködése mellett, ily tetemes javulásban részesült, ugyanezen alapon feltétlenül kívánatos lenne a kereskedőkre és alkalmazottjaikra nézve is elrendelni, hogy az üzletek országsszerte hétköznapokon esti nyolc órákor,

vasárnapokon és Szt.-István napján pedig déli 12 óra helyett d. e. 10 órákor záródjanak.

Ha valamely országnak, úgy a mi édes hazánknak van égető szüksége a kereskedelmi osztály nagyfokú emelésére, annál is inkább, mert az eddig figyelemre nem méltott közgazdasági mulasztásokat a kereskedők segítségével lehetséges pótolni, ami pedig a mai munkaviszonyok következtében nem várható.

Szépen mondja Elliott angol költő:

Légy üdvöz vasárnap! nyugodalom napja!
Városok lárámját csenddől varázsolod,
Megáll a kerék, és ha te akarod
Szünetel a pöröly, s a boltok ajtajára
Szélid csendnek terjeszkedik szárnya. —

Óh vajha, a magyar kereskedőhöz is be-köszöntene a vasárnap, hozván néki mindazt a boldogságot, ami a kalmár aranyánál felette drágább: testi pihenést, lelki üdülést, erkölcsi épülést!

A kérvényt aláírta Török-Kanizsai Schulpe György, mint a pozsonyi „Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesületének” elnöke.

HIREK.

Tájékoztató.

Szeptember 18. Közigazgatási bizottság.
Szeptember 28. Városi közgyűlés.
Szeptember 30. Nyomdászok szünetelési mulatsága.
Október 1-én Orsz. kerékpárverseny Nagybecskereken.
Október 9. Varmegyei őszi közgyűlés.
A gőz- és kádfürdő mindennap reggeli 6 órától esti 8 óráig nyitva van; hölgyek részére a gőzfürdő kedden és pénteken d. u. 5 óráig; ugyanazon napokon fél 6-tól 7 óráig este urak részére is. Naponta zuhany-fürdő.

— Személyi hír. Rónay Jenő főispán hivatalos ügyekben Kikindára utazott.

— A munkaszünet a községekben. A belügyminisztériumhoz számos levél és folyamodvány érkezett, melyben a folyamodók mindegyike arról tudakozódik, hogy a falun levő fűszeresek, regálé-bérlők és rövidáru kereskedők a vasárnapi munkaszünet tekintetében ugyanazon eljárást tartoznak-e követni, mint a városiak? A belügyminiszter a tömegesen érkezett kérdésekre most közzétett válaszban válaszolt, melyben határozottan kimondja, hogy a városi és falusi kereskedőkre nézve egyformán szól a munkaszünetről rendelkező törvény; kivételt képeznek azonban ama fűszer-, sőt rövidáru kereskedők is, kik dohány- és szivart is árusítanak, mi falun gyakran előfordul. Ezek azonban a munkaszünet törvénye értelmében kötelesek üzleteiket zárva tartani s dohánykészletüket akár a kapuk előtt vagy üzletük előtt árusíthatják.

— A téli menetrend. A magy. kir. államasutak téli menetrendje, mely október 1-én lép életbe, nem tartalmaz semmi változást azokon a vonalokon, melyek a mi vidékünket közvetlenül érintik.

férjnek eszébe sem jutna, hogy ezzel jogaiban sértik meg. A szerelem, amelynek ára van, nem szerelem; a hűtlenség, amelyet pénzzel egyenlítenek ki, nem sértés.

Morálnak kissé furcsa, de érthető; hisz a polgártársadalomban is fordul elő házasságtörés, amit nem stigmatizálnak sem hűtlenségnek, sem becsutelen dolognak. A nyomor társadalmában pedig a szerelem az egyetlen foglalkozása az asszonynak; mesterség, amit hatóságilag jogosítványval üz, tüke, amit hozományul visz a közös háztartásba. De ez a közömbös férfi, aki nemcsak szemét huny a mesterségre, de segédkezik is abban, szerepet cserél, mihelyt a magafajtájából férfi közeledik asszonyához, mihelyt a szerelem nem mesterség, amely jövedelmet hoz. A féltékenységek, a zöldszemű szörnynek borzalmasabb és véresebb tragédiái fordulnak elő ebben a világban Othelloénál. Mindennapos, hogy a vetélytársat rövid uton elteszik a láb alól, nem ritkán az asszony segítségével, aki ilyenkor a csábító szírién szerepét játssza. Nem ritkaság az sem, hogy az asszony, szeretvén a változatosságot, áldozatává esik kacérságának: mert ez a társadalom is ismer becsületkérdést. Az asszony elcsábítása pedig az, amit vérele kell lemenni. Szó sincs róla, az ilyen tragédiában mindig van egy kis része a materiális önzésnek is. Az asszony keresete akármilyen prekárius, mégis biztosabb, sőt rendesebb is a férfi kereseténél, aki vagy tolvaj, vagy rablógyilkos. Tehát rendszerint az asszony tartja a férfit, s amikor elhagyásról van szó, mindig kenyér forog a kockán. De ne lássuk ezt a sötét világot sötétebbnek a valónál, igen sokszor szüli a véres tragédiát az érzés. A bűnös emberek nagyon ragaszkodnak egymáshoz, kapocs köztük maga a

bűn is. S mert rendszerint csak egyetlenegyhez ragaszkodhatnak, a nő a vele élő férfihez és megfordítva: ez a ragaszkodás eltehetetlenül erős. A nagyvárosi büntető bíróságok és fogházak csodás dolgokat beszélhetnének a bűnös emberek kölcsönös vonalmáról, olykor héroikus önfeláldozásról is.

A bűnös szerelem azonban nemcsak a társadalom legalsó fokán ujoncozza hiveit, részt követel magának és részt kap a társadalmi hierarkia mindenik osztályából. Zola Nanája, aztán A pénz, A föld című regényei talán olyan képek, amelyekben kissé sok a groteszk vonás, de semmiesetre nem üres fantazmagóriák. De a magasabb társadalmi osztályokban a bűnös szerelem, holott jobban kendőzi magát, dekorumot tart, alkalmazkodik a konvencióhoz, szóval mindenképpen rendes és természetes viszonyoknak akar látszani, voltaképpen undokabb látvány a süpredék baromi ölekezésénél. Sőt itt a mozgatóerők is erkölctelenebbek. A pénz tehát anyagi érdek, vagy a gyönyörhajhászás a forrás, amiből táplálkozik. Es nyomában mindenütt pusztulás és bűn terem, a vége a legtöbbször feygház, vagy becsutelen halál. Es ne higgyük, hogy ez nem veszedelmesebb kelevény a másíknál; hogy ez néptelenebb társadalom; hogy itt ritkább a tragédia, kevesebb az áldozat. A törvényszéki rovatok figyelmes olvasói nem élnek ebben az illúzióban. A bűnös, a becsutelen szerelem a jobb osztályokban sűrűbb, mint a kis polgárságban, mint a napszámások között, mert ezek nem érnek rá gyönyört hajszolni. Ellenben a középosztály ráér, ha másként nem, pihenül. Goron néhány igen jellemző esetet beszél a nagyvárosi hotel garnik misztériumaiból, amelyekben a könnyű vér orgiákat ül, mely nemcsak szemérmelen, de gyáva

— Itt az ős. A naptár szerint csak e hó 23-án veszi kezdetét, de mi az igazsághoz híven konstatáljuk, hogy itt vannak a hideg, esős őszi napok. Az esernyők, a melyek az idei nyáron szokatlanul sokat heverték, előkerültek az ernyőtartókból és egyéb zugokból, sőt a hőmérséklet annyira leszállott, hogy felsőkabát nélkül csak az meg az utcára, a kinek nincsen. Egy szóval: az idő határozottan ősziere fordult s az éjjel a hőmérő már csak nyolc fokot mutatott. Ha az idő így marad továbbra is: javíthatatlan tudósítók csakhamar megörvendeztetnek bennünket az országuton megfagyott vándorlegényekről és a farkasok garázdálkodásairól szóló, nem föltétlenül hiteles hírekkel.

— 83.000 látogató. Most teszi közzé a szegedi kiállítási jegykezelőség a kiállítás tartamán történő látogatottságot. E kimutatás csak a napi és az idényjegy forgalmáról számol be, a mihez még az óriási mennyiségű szabadjegyet kell hozzátenni:

Szeptember 1—3	7780 drb	1002 drb.
"	4 6700 "	136 "
"	5 7875 "	108 "
"	6 7298 "	34 "
"	7 6619 "	11 "
"	8 20708 "	737 "
"	9 6511 "	" "
"	10 8292 "	" "

A legnagyobb látogatottság tehát a miniszterelnök szegedi tartózkodása alkalmából volt, a mikor 27—28 ezer ember volt a kiállítás területén. Az egész idő alatt 83 ezer látogatta meg a kiállítást és gyönyörködött annak a szépségében.

— Magyar ember találmánya. Mint bennünket Nagy-Kikindáról tudósítanak, egy ottani néptanító, Kolb Vilmos, a vasuti közlekedésre nagyérdemű találmányt készített, mely a vasuti vagonokat magától összekapcsolja. A készülék igen egyszerű és mintája hiba nélkül működik. Emleltett tanítónak ez már második találmánya. 1892-ben egy általa szerkesztett iskolapad állandó felső tám és asztaldeszkával és mozgatható ülésel a temesvári kiállítás alkalmával ezüst éremmel lett kitüntetve. Mostani találmányára nevezett tanítót a következő körülmények vezértették: Kolb Vilmos, mint a nagyikindai gőzmalom társaságának vezértanítója, naponta észlelhette az iskolája mögött a gőzmalomhoz vezető összekötő vaspályán a vasuti kocsiaknak kezdetleges és veszélyes összekötéseit, mely évente áldozatait megkivánja. Szemügyre vette jobban a kocsiakat és mérések folytán több apparátust készített, melyeket azonban nem eléggé talált prakti kusnak, elvetette. Hosszab tanulmányozások és javítgatások után végre sikerült neki egy oly önműködő összekapcsoló automatát szerkesztetni, mely minden tekintetben megfelel. Reményljük, hogy ezen újítás a honi szakferfiak által is minden előítélet nélkül fog üdvözöltetni, valamint ha a találmánynak gyakorlati kivitele fennáll, kívánatos volna azt először is nálunk alkalmazni. A találmány szabadalom végett már be lett jelentve.

is, mert csak a botrány miatt kerüli a nyilvánosság. Ezeket a jellemző eseteket csak azért nem soroljuk föl, mert izléstelenek. Itt nem a nyomor ékeltelenségeiről van szó, ahol magában a nyomoruság tényében megvan a méntség és a magyarázat is; de a romlott ember priapiáiról, az érzékek mohó falánkságáról, telhetetlenségéről, olykor meghibbanásáról, szóval arról, amit a morál erkölcsi förtelmennek mond. De még ezek a szcénák sincsenek híjával az érdeknek, kivált ha az érdek nem az obszcenitásban, de az obszcenitásra vezető okokban keressük. Passzióinkat, természetesen nem a velünk születetteket, az állandókat, a véraltkatban és a fantáziában gyökerezőket, de a szeretteket és aklimatizáltakat, épp úgy magyarázza akkor, amelyben élünk, a divat, amelynek többé-kevésbé, nyíltan vagy titokban, mindannyian tétet-fejet hajtunk; a szokás, a melynek vajmi kevesen tudunk ellenállani, mint egyáltalán társadalmi és magánéletünket. Ez a kor pedig a nagy héroikus bűnök kora, abban gátul áll rávalóságunkon kívül a rendőrség is. Az apró bűnök, a kis disznóságok azonban diskret leplük alatt vigan tenyésznek, vigabban és szabadabban, semmint hinnék a naiv és tapasztalatlan lelkek. Gyarlóságaink sorában pedig bizonyosan elüljár az olcsó szerelem. Szenvedélyeink nem erősek, nem kizárólagosak, inkább csak megkivánások, semmint szenvedélyek. A megkivánásnak pedig ki tud ellenállani, amikor annyi a kínálózó alkalom, mikor oly kevésbe kerül jóltartása. A patriárkális kor valószínűen nem volt még olyan erkölcsös sem, amilyen mi vagyunk; de hogy bűneiben férfiasabb volt, az bizonyos.

Wa
jéne
ricz
had

kis
tud
a f
zass
ügye
elem
mag
ség
csin
véde
évbe
köny
men
a ke
mész
ellát
hogy
a ho
had
részt
rekl
ban
günk
kend

egy

keszt

hang

közö

költé

szíós

most

ren

könyv

lenni.

(1897.

belépt

vénye

ügyvit

minda

a bűn

Igy a

lyozó

Minde

ismert

magy

kató

kezelt

megj

kötete

szerző

nokla

lok, a

átválto

keszne

kor le

a legn

neve

teé: L

radt r

művés

sának

szónok

hirdeti

rat a

Dadog

Le ak

s volt

— **Hymen.** Wagner Ilona kisasszonyt, néhai Wagner Nándor, Kis-Jécsa község volt jegyzőjének bájában gazdag leányát eljegyezte Móricz Henrik, Kis-Jécsa község jegyzője, tartalékos hadnagy.

— **Bakancs-szállítás a kisiparnak.** A hazai kisipar legelterjedtebb ágának, a cipésziparnak tudvalevően a katonaság részére való szállítás a fő éltetője s ez okból évről-évre nagy várakozással néznek az érdekelt körök e szállítás ügyének eldöntése elé. A közös hadsereg részére elenyészően csekély mennyiséget rendelnek magyar kisiparosoknál, míg ellenben a honvédség évről-évre nagyobb mennyiségű lábbelit csináltat a kisipar útján. Mint értesülünk a honvédelmi miniszterium elhatározta, hogy az 1900-ik évben összesen huszezer pár bakancsot és könnyű cipőt rendel a hazai kisiparosoknál s e mennyiség elosztására nézve javaslatokat kért a kereskedelmi és iparkamarától. A kamarák természetesen készséggel vállalkoznak e munka ellátására, azonban több kamara elhatározta, hogy felirat intéztesse a kormányhoz, melylyel a honvédség összes lábbeli-szükséglete és a közös hadsereg ebbeli szükséglete Magyarországra eső részének szállítására kizárólag a kisipar számára reklamáltassék.

— **A szecessziós dalnok.** Az alkonyi órákban egy sápadt arcú ifju lépett szerkesztőségünkbe. Hosszu haja volt és pöttyes nyakendője.

— **Megtaláltam!** — szólott diadalittasan és egy papirlapot tett szerkesztőnk asztalára.

— **Mit talált ön meg?** — kérde szerkesztőnk.

— **Az alanyi költészet új hangját.** Középhasz a népies nemzeti irány és a Minnesängerek között . . .

Szerkesztőnk nem akar elzárkózni az alanyi költészet új hangja előtt és közreadja a szecessziós dalokat:

*
Nem bizom titkomat
A rózsavélre;
Sem szálló felhőkre,
Sem délszaki szélre.

Oh, az én postámnak
Két krajcár az ára.
Ráírom szerelmem
Egy anizskis-kártyára.

Mindenki vigan rajzik körötte,
Egyedül én vagyok tiltva onnan.
Bus magam gunnyasztok egy sarokban,
Talmi pálmalomb szomorun főd be.

Olykor átvilan itt-ott egy résen
Merengő kutató tekintete
S vigasz-sugárral hinti tele
Magános, kietlen száműzetésem.

Érzem, hogy szívem csak Öt szereti
S tudom, hogy O is engem szeret.
De szerelmünköl mi sem lehet:
Nem vagyok még bemutatva neki.

Irodalom.

— **Dr. Perjéssy Mihály** előbb fehértemplomi, most nagyvárad kir. ügyész „**Bűnvádi perrendtartás és magyarázata**” című könyvének II. kötete e napokban fog megjelenni. — E kötetbe „az esküdtbíróóságokról” (1897. XXXIII.), a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről (1897. XXXIV.) rendelkező törvények, az életbeléptetési rendeletek, új büntető ügyviteli szabályok, ügyészi utasítás, szóval mindazon rendeletek be vannak foglalva, melyek a bűnvád perrendtartással összefüggésben állanak. Így a két kötet az új bűnvádi eljárást szabályozó összes törvényeket és rendeleteket felöleli. Mindenik törvény illetve rendelet elé egy általános ismertető és a § ok után ezekre kiterjedő részletes magyarázat van fűzve, végül betűrendes tárgymutató csatolva. A könyv nagyobb alakú, könnyen kezelhető zsebkijadásban jelent meg. A most megjelenő II. kötet előfizetési ára 2, frt a két köteté együtt 3 frt 50 kr. Előfizetni lehet a szerzőnél Nagyváradon.

— **A szónoklás legnagyobb mestere.** A szónoklat minden szabad népnél virágzik. Az angolok, a francia forradalom, a magyar társadalmi átváltozás korszakai kitűnő szónokokkal dicsekszenek. De van egy szónok, kinek neve az újabb kor legnagyobb szónokaira szállt dicsőséggel, a legnagyobb magasztalásul. Az ó-kor szónokának neve ez, a legzabababb föld fiáé, Hellasz szülötté: Demosthenes. Beszédeiből semmi sem maradt ránk, csak hatásuk nagyságával mérhetjük művészetének erejét. Demosthenes ékes szólásának varázsával fordította Hellas rendjét. De a szónoklaton kívül más valaminek hatalmát is hirdeti. Az erős akarat példaképe ő. S az akarat a legnagyobb erő, a legnagyobb hatalom. Dadogónak született s vállait mindig fölragatta. Le akarta győzni a természet és szokás hibáját, s volt rá eszköze: az erős akarat. Kavicsot tett

nyelve alá, szöveget vert a falba válla fölé, s úgy kezdett beszélni. Később túlkibálta a tengert. S a püpos dadogóból Görögország legnagyobb szónoka lett. Elettét és munkásságát érdekesen rajzolja a Nagy Képes Világtörténet 36. füzeté. A tizenkét kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyet. tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlay Gyula akadémikus. Egy kötet ára díszes félbőr-kötésben 8 frt; füzetként is kapható 30 kr-ával. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján

TÁVIRATOK.

Császárok találkozás.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből jelentik: Hivatalos körök szerint alaptalan ugyan az a hír, mintha a német császár a cárral találkoznék Darmstadtban, de ez év folyamán feltétlenül találkozik a két uralkodó.

Egy szenzációs házasság.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mintegy négy hét előtt hire terjedt, hogy Jókai Mórnak, a magyar írók fejedelmének szívében kinyílt a második szerelem virága s frigyre készül lépni egy ifju művésznővel. Annak idején azonnal megcáfolták a szenzációs hymen hírt, a mely most mégis valóra vált: Jókai Mór tegnapelőtt az esti órákban egész titokban megesküdt Nagy Bellával s az új pár azonnal Olaszországba utazott.

Árviz.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pozsony városát árvízveszély fenyegeti; a Duna három nap óta 4 méternél többet emelkedett. A hatóság megtette az összes óvintézkedéseket. A Duna melletti raktárakat kiüresítették, a mélyebben fekvő városrészek lakóit pedig figyelmeztették, hogy legyenek minden pillanatban készek a menekülésre. A hidász katonák készenlétben állanak. A vízállás 540.

Hó.

Budapest, szeptember 15. (A „Torontál” ered. táv.) Karánsebesről jelentik, hogy az ottani erdőben tegnap erősen esett a hó.

Vörheny.

Budapest, szeptember 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Német-Palánkáról jelentik, hogy ott a vörheny járványszerűleg fellépett. Az előadásokat későbbre halasztották.

A Kreutzbruck—Balázs-ügy

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ismeretes az az affaire, a meg az alagi löversenyek alkalmával támadt Kreutzbruck főhadnagy és Balázs Soma sporttudósító között. A felek ma állottak szemközt egymással a honvédelovassági laktanyában, a hol pisztoly-párbajt vívtak. Kétszeri eredménytelen golyóváltás után a segédek a párbajt befejezettnek nyilvánították. A felek nem békültek ki.

Gyilkosság a színházban.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Komáromból jelentik: Most Deák Péter játszik az itteni színházban. Tegnap a karzat zsufolásig megtelt közönséggel. Tul nagy számmal volt itt a hadsereg képviselve. Egy vartüzér katonára a darab cselekményéből kifolyólag fölvonás közben összeveszett egy kőmivessel és hogy nagyobb súlyt kölcsönözzön véleményének, fölvonás közben panganétját kihuzta hüvelyéből és azt oly erővel szurta szomszédja altestébe, hogy az menten összeesett és alighanem életével fizeti meg a színházi élvezetet. A merénylő megszökött és most a várparancsnokság körözteteti.

Kegyelem Dreyfusnak.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” ered. táv.) Párisból jelentik: A Matin szerint a minisztertanács elvben Dreyfus megkegyelmezése mellett foglal állást. A megkegyelmezési dekrétumot állítólag kedden írják alá. A lapok a kegyelem mellett irnak. Ezt az óhajt táplálják a Figaró szerint a katonatisztek is.

Guérin.

Budapest, szept. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból telegrafálják: A rendőrség végképpen meg akarja törni Guérin ellenállását s még az éjjel nagyobb akciót indít meg.

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 15. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Buzában az árak szilárdak. Becskereki buza eladatott 8 frt 40 kr-ával. Kötetett:

Buza októberre	8.47— 8.48
Buza 1900 áprilisra	8.81— 8.82
Rozs októberre	6.62— 6.63
Zab októberre	5.15— 5.16
Tengeri augusztusra	5.08— 5.09
Tengeri 1900 májusra	5.16— 5.17

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekéről.

Érvényes 1899. szeptember hó 1-től.

Erkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Temesvár felől: délelőtt 11.38, délután 5.36, éjjel 10.29.
Pancsova felől: délelőtt 10.33, délután 5.58.
Zombolya, Alibunár és Versecz felől: reggel 9.15, éjjel 10.29.
Zombolya felől: (keskenyvágányu pályaudvar) délelőtt 10.45, este 5.25.
Csösztelek felől: reggel 6.24, (csak minden kedden, pénteken és vasárnap.)

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarra:
Budapest, Nagy-Kikinda felől: reggel 7.52, délután 4.45, éjjel 10.22.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Temesvár felé: éjjel 3.00, délelőtt 10.00, délután 4.31.
Pancsova felé: reggel 8.30, este 6.20.
Alibunár és Zombolya felé: reggel 3.00, délután 4.31.
Versecz felé: reggel 6.15, délután 4.31.
Zombolya felé: (keskenyvágányu pályaudvar) reggel 5.05, délután 1.49.

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarról:
Budapest, Nagy-Kikinda felé: reggel 5.45, délelőtt 11.49, este 7.05.

Nyiltér.*

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi
alkálikus természetes
savanyuvíz

MINT NYÁLKA OLDÓ SZER

egy magában mint meleg tejjel vegyítve
KÖHÖGÉSNÉL, REKEDTSÉGNÉL

TÜDŐHURUTNÁL stb.

legjobb gyógysikerrel ajánltatik.

NEHÉZEN EMÉSZTŐ, GYOMOR-
HURUTNÁL KITŰNŐ HATÁSA
VAN!

554-10.7

FŐRAKTÁR:
ARMBRUSTER JÓZSEF ezégnél.

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

VASUT-ÜGYEK.

141628. szám. A. IV. Magy. kir. államvasutak.

„A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az 1404. és 1403. sz. gyorsvonatok Budapest—Zsolna között f. hó 17-étől kezdve buffetkocsival fognak közlekedetni.

Az 1404. sz. gyorsvonat indul Budapest nyug. p. u.-ról este 6 óra 20 perckor és érkezik Zsolnára éjjel 12 óra 25 perckor; az 1403. sz. gyorsvonat indul Zsolnáról éjjel 3 óra 35 perckor és érkezik Budapest ny. p. u.-ra délelőtt 9 óra 45 perckor.

Budapest, 1899. szeptember 14-én.

A forgalmi főosztály.

Ad. 17068/99 szám. Magy. kir. államvasutak.

A természetes hajók téli menetrendje Fiume—Velence és Fiume—Ancona között.

Fiume és Velence között a legnagyobb kényelemmel berendezett gyorshajók közlekednek, melyek az I. helyen kívül még külön luxus osztályal is bírnak, melyek külön teremmel, kitűnő ágyakat tartalmazó kabinokkal, dohányzó teremmel és villamos világítással vannak ellátva.

A Fiume—Ancona között közlekedő gőzhajó a termen kívül még egy kisebb 4 háló helylyel ellátott családi teremmel (salon prive) is bír, mely külön megrendelhető.

Ezen természetes hajók téli menetrendje f. évi november hó 1-től 1900 évi márczius 31-ig a következő:

Fiuméből indul Velenczébe minden szombaton 8 órakor este, csatlakozásban a Budapest-ről este érkező gyorsvonathoz, érkezés Velenczébe másnap reggel 7 órakor.

Velenczéből indul Fiuméba minden kedden este 7 óra 30 perckor a Szt.-Márk-térről; érkezik Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perckor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

Fiuméből indul Anconába minden csütörtökön este 8 órakor, csatlakozásban Budapest-ről este érkező gyorsvonathoz; érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatlakozásban a Rómába induló gyorsvonathoz.

Anconából indul Fiuméba minden szombaton este 8 óra 30 perckor, csatlakozásban a római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; érkezés Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perckor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

A tengeren való hajó átkelés 10 órát vesz igénybe.

Fiuméből—Anconáig, vagy Velenczéig a gőzhajón fizetendő:

A luxus-osztályban ágyval együtt 16 kor.; az I. helyen " " 12 " a III. " " " 6 "

Bécs államvasut és északi vasut p. u. és Fiume közt Budapestén át alábbi menetdíjak fizetendők és p. a gyorsvonaton I. oszt. 36 kor. 70 fillér, II. oszt. 24 kor. 40 fillér és a személyvonaton III. oszt. 11 kor. 80 fillér. Ezen jegyek 8 napig érvényesek, mely idő alatt az utazás

Budapesten láttaozás mellett tetszés szerint megszakítható.

A fentebbi utirányon át Olaszországba közvetlen gyorsvonatu menetjegyek is kiadatnak következő áron:

Budapest—Firenze	I. oszt.	75.80 franc.
" —Genua	" "	92.50 "
" —Milano	" "	71.95 "
" —Turin	" "	92.25 "
Budapest—Firenze	II. oszt.	55.45 franc.
" —Genua	" "	67.25 "
" —Milano	" "	52.85 "
" —Turin	" "	67.10 "
Budapest—Firenze	III. oszt.	30.15 franc.
" —Genua	" "	36.55 "
" —Milano	" "	28.70 "
" —Turin	" "	36.45 "
Budapest—Nápoly	I. oszt.	104.45 franc.
" —Róma	" "	76.05 "
Budapest—Nápoly	II. oszt.	77.55 franc.
" —Róma	" "	55.65 "
Budapest—Nápoly	III. oszt.	41.05 "
" —Róma	" "	30.30 "

Ezen jegyeken kívül Budapestről, Battaglia, Bologne, Brindisi, Livorno, Padova, Pisa, Verona állomásokra is adatnak ki közvetlen menetjegyek.

Bővebb értesítés nyerhető a magy. kir. államvasutak városi menetjegy-irodáiban és a Cook-féle utazási irodában; a „Courier“ nemzetközi utazási irodában; Abbaziában és Bécsben; „Schenker és Társa“ cégnél Budapestén és Bécsben és Antonio de Paoli cégnél Velenczében; valamint a Stangen-féle utazási irodában Berlinben.

Budapest, 1899. szeptember hó 7-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

113.696/c. I. sz. Magyar kir. államvasutak

Hirdetmény.

Az 1900. évben Párisban tartandó világkiállításra részt vevő kiállítók tájékoztatása céljából már most közhírré tétetik, hogy egy kiállításra küldendő, mint az onnan visszaküldendő, el nem adott és ki nem sorsolt kiállítási tárgyak szállítására (élő állatok kivételével) a magyar és osztrák, valamint a bosznia—hercegovinai vasutak egyaránt oda, mint a visszazállításra nézve helyi díjszabásaik díjtételeiből, nemkülönben az ezen vasutak egymásközi forgalmában fenálló kötelező áru díjszabások díjtételeiből 50% nyi mérsékelést engedélyeztek, a visszaküldés határidejét a kiállítás berekesztését követő 6. hónapra terjesztvén ki.

Az osztrák és magyar, valamint a bosznia—hercegovinai vasutak részéről engedélyezett ezen kedvezmény mikénti alkalmazására vonatkozó feltételek, valamint a külföldi vasutak kedvezményei később fognak közzéteteni.

A kiállításra rendelt élő állatoknak Párisba és vissza való szállítására a fent megnevezett vasutakon a kiállítási állatokra érvényes díjszabás fog alkalmaztatni. Az igazgatóság.

HIRDETÉSEK.

1003. B. v. k. 1899. szám.

827-1.1

Árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, miszerint a tekintetes budapesti kir. törvényszéknek 1899. évi 27129. számú végzésével megkeresett tekintetes nagybecskereki kir. járásbíró-ságnak 1899. évi V. 462. szám alatt kelt végzése folytán Lövinger József váczlakos részére, Obrucsa János nagybecskereki lakosnál hátr. 2 frt 90 kr. és jár. iránti kielégítési végrehajtás útján 1899. évi március 15-én lefoglalt 354 frtra becsült butorokból álló ingóknak alperes lakásán Nagy-Becskereken bírói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladatása 1899. évi szeptember hó 26-ik napjának délutáni 3 órájára tüzetett ki az 1899. évi V. 7462/8. sz. a. kelt végzés alapján.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, úgy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs, miszerint az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéseig alólíthoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölöslegére fognak utasíttatni. Kelt Nagy-Becskereken, 1899. évi szeptember 8-án.

Kiss,
kir. bíró, végrehajtó.

Perjámosi főszolgabírósigától.

6850. sz. 1899.

826-3 2

Pályázati hirdetmény.

300 frt évi fizetéssel rendszeresített Szrb. Szt Péter-Német közszégi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni akarják, hogy felszerelt folyamodványaikat folyó évi szeptember hó 25-ig hozzám adják be.

Perjámos, 1899. évi szeptember hó 9-én.

Gyertyánffy s. k.
főszolgabíró.

H i r d e t é s e k

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.